

Végkielégítések különadója: visszamenőlegesen végrehajthatatlan a törvény! (2010.11.11)

Még a törvénytervezet megszavazása előtt Vámosi-Nagy Szabolcs volt APEH elnökhelyettes sietve tájékoztatott: könnyen behajtható a különadó, mindenki önként fizesse gyorsan be, mert különben súlyos adóbírságot, mulasztási bírságot fog kiróni az APEH. Azzal is riogatott, hogy esélye sincs az adózónak a bíróságon. Elmondta még, hogy szerinte az elévülés 2010-től indul.

Az okleveles adószakértőnek ezzel homlokegyenest ellenkező a véleménye. Az ellenkező vélemény nem megérzésen, hanem a jelenleg hatályos törvényeken alapul.

A parlament megszavazta a 98 százalékos különadó törvényt módosító indítványokat. Bár a végszavazásra a jövő héten kerül sor, már most kijelenthető, hogy a törvény jelen formájában a visszamenőlegesség tekintetében végrehajthatatlan. Mivel a törvény december 30-án lép hatályba, ezért eljárásjogilag csak a 2011-es alkalmazása rendezett. Jelen írásomban csak a 2005-2010 –es évekkkel foglalkozom.

A legfontosabb: a 2011. március 1-i befizetési határidő senkire nézve sem kötelező. (Külön)Adó törvénnyel fizetési kötelezettséget nem lehet előírni. A fizetési kötelezettség előírásainak szabályait az Adózás rendjéről szóló törvény tartalmazza. Fizetési kötelezettséget jogerős határozat, bírósági ítélet, bevallás keletkeztethet. A 2005-2009 évek bevallással lezárt évek. Ezek módosítása, helyesbítése kétféleképpen történhet elévülési időn belül.

Ha az adózó jön rá, hogy tévedett, akkor önellenőrzést nyújthat be. De az adózó nem tévedett, hiszen 2005-2009 években nem volt még végkielégítések különadója. Az Art. egyértelműen fogalmaz: *„Nincs helye önellenőrzésnek, ha az adózó a törvényben megengedett választási lehetőséggel jogszerűen élt, és ezt az önellenőrzés változtatná meg”*.

Marad a másik lehetőség: az adóhatóság bevallás utólagos vizsgálata eljárást kezdeményez minden egyes magánszemélynél, akik a végkielégítések különadójának hatálya alá esnek. Ezt magától nem tudja megindítani az adóhatóság, csak ha megkapja a kifizetői adatszolgáltatásokat. A bevallás ugyanis nem különíti el a szabadságmegváltásra, illetve a felmentési időre járó jövedelmet a bérjövedelemtől. A kifizetőt sem terheli jelenleg ilyen mélységű adatszolgáltatási kötelezettség. Emellett a bevallás nem havi bontásban tartalmazza a jövedelmeket, hanem éves összesítésben és azt sem tartalmazza, hogy a magánszemély állami vezető vagy alkalmazott. A 2010. évre még értelmezhető az adóelőleg fogalma, bevallással lezárt évekre viszont már nem. Mindez azt jelenti, hogy a magánszemélyeket semmilyen befizetési kötelezettség nem terheli 2011. március 1-ig. Ilyen befizetési kötelezettséget a kifizetői adatszolgáltatás után bevallás utólagos vizsgálata eljárás keretében az adóhatóság állapíthat meg határozattal, mellyel szemben jogorvoslati lehetőséggel lehet élni. Az adóhatóság határozatában jogszerűen nem szabhat ki adóbírságot. Az esetleges bírósági elmarasztaló ítélettel szemben alkotmányossági panaszt lehet benyújtani. E körben ugyanis megmaradt az Alkotmánybíróság hatásköre.

Az elévülés kezdete a személyi jövedelemadó bevallás évéhez igazodik, mivel arra az évre, például 2005-re újra meg kell állapítani a személyi jövedelemadó fizetési kötelezettséget. Ha figyelembe vesszük, hogy visszamenőlegesen a levont nyugdíjjárulék összege is változik, ez azt jelenti, hogy ha valakit 2005-ben elbocsátottak és végkielégítést kapott, ez az összeg beszámított a nyugdíj alapjába. Ha 2009-ben nyugdíjba vonult, akkor most újra meg kellene állapítani a nyugdíját is.

Milyen eljárási szabályok vonatkoznak a 2010-es évre?

Ha a kifizető észleli, hogy az adóelőleget tévesen vonta le, akkor önellenőrzést nyújthat be. Erről írásban tájékoztatja a magánszemélyt. Ez önmagában még fizetési kötelezettséget nem keletkeztet, mert a kifizető és a magánszemély akkor már semmilyen jogviszonyban nem áll egymással. Az adózás rendjéről szóló törvény alapján az adóhatóságnak határozatban kell megállapítani az adóelőleg különbözetet. Ezzel szemben jogorvoslati lehetőséggel élhet a magánszemély.

Miért fontos a jogorvoslati lehetőség?

Korábbi írásaimban részletesen indokoltam már, hogy a törvényben lévő 2 milliós értékhatár valójában 2+2 millió, mivel a végkielégítésből (és felmentési időre járó bérből) főszabályként a különadó alapját csak a 60 napra számított összeget meghaladó rész képezi. Speciális szabályként erre kell először alkalmazni a 2 milliós korlátot. További speciális szabályként a különadó alapjához hozzá kell venni a 60 napra számított összeg 2 millió feletti részét is. A módosított törvény meghagyta ezt a szövegezést, tehát a jogalkotó most már nem vitathatja, hogy ez a jogalkotói szándék. Ezért a tényleges jövedelem határ állami vezetőkre 4 millió, egyéb közalkalmazottakra 5,5 millió. Ezt az adóhatósági megállapítással szembeni jogorvoslat keretében lehet érvényesíteni.

Ezt egy számpéldán illusztrálva: ha valakit 20 éves szolgálati idő után, nyugdíj előtt 5 évvel bocsátottak el, akkor számára 12 havi végkielégítés és 6 havi felmentési időre járó bér is járhat. Tételezzük fel, hogy havi 250 ezer forintos jövedelme volt. Ekkor az összes juttatás $18 \cdot 250 = 4\,500$ ezer. Ebből 60 napon túlra esik $10+4=14$ hónap. Az ehhez tartozó különadó alap $3\,500$ ezer, tehát különadó-mentes lesz. 60 napra jutó összeg $(2+2) \cdot 250 = 1$ millió. Mivel ez nem éri el a 2 milliót, ez a rész is különadó-mentes. Tehát az összesen 18 hónapra járó 4,5 millió forint után nem kell különadót fizetni. Az NGM eddig téves állásfoglalása alapján – ami egyébként semmilyen kötelező erővel nem bír – a 4,3 millióból 1 millió forint különadó alap lenne. Nem kicsi tehát a tét.

A számítás nem egyszerű. Ahhoz, hogy mindenki ki tudja számítani, kell-e különadót fizetnie, próbálja ki a kalkulátorunkat, mely a törvénynek megfelelően számolja a különadót.

(www.venusz-szoftver.hu)

Mi lesz 2011-ben?

Azt nem tudja senki megakadályozni, hogy az állami kifizető a jogszabállyal ellentétesen állapítsa meg a különadó előleget. Erről azonban a magánszemélynek az adóév végén önadózással bevallást kell benyújtania, melyben érvényesítheti a jogszabályban foglalt 2+2 illetve 3,5+2 milliós korlátokat.

Angyal József okleveles adószakértő